

О'ZBEKISTON AHOLISI SONI VA TURMUSH DARAJASI STATISTIKASI

Pardayeva Sevinch

Guliston Davlat Universiteti talabasi

Abdujabborova Sevinch

Guliston Davlat Universiteti talabasi

Turayeva Gulizahro

Guliston davlat universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqola materiallari O'zbekiston aholisining soni va turmush darajasi statistikasini o'rganib chiqqan holda bir nechta rasmiy yig'ma ma'lumotlar asosida tayyorlangan.

Kalit so'zlar: rezidentsiya, kommunal, kategoriya, demografik.

Kirish

O'zbekiston respublikasida aholi soni va turmush darajasi statistikasi murakkab iqtisodiy kategoriya bolib, u biror-bir alohida ko'rsatkich bilan doimiy bir hil sonda ifodalanmaydi. Aholining turmush darajasi insonlarning moddiy, ma'naviy ehtiyojlarini qondirish jarayonlarini ifodalovchi ko'p qirrali, murakkab ijtimoiy- iqtisodiy kategoriyalardur. Turmush darajasi aholi daromadlari, xarajatlari, istemol darajasi va uning tarkibi uy- joy bilan ta'minlanganligi va shu kabilarni qamrab oladi. Shuning uchun ham iqtisodiy adabiyotlarda aholi turmush darajasini turli ko'rsatkichlar tizimi bilan ifodalab, ularni turli belgilar bo'yicha guruhlarga ajratiladi

Tahlik va natijalar.

Aholining uy-joy sharoitarini tavsiflashda xalqaro statistika birinchi o'rinda uy-Joy egalarini ajratib ko'rsatadi. Bu maqsadda Jami uy-joy fondi xususiy (undan o'z egasi foydalangan holda), ijaraga olingan va davlatga tegishli turlarga bo'linadi.

Ayrim oilalar bir nechta uy-joyga ega bo'lganliklari sababli (ba'zan boshqa shahar va davlatlarda) statistikada birlamchi rezidentsiya (egasi o'z vatini ko'proq o'tkazuvchi Joy) va ikkilamchi rezidentstya ajratib ko'rsatiladi.

Uy-joy sifatini o'rganishda uyning qavatlarini, devorlarining materiali, shiftning balandligi, maishiy-kommunal qulayliklar (elektr toki, gaz, suv, vannaxona, telefon va hokazo) bilan ta'minlanganlik darajasiga asosan guruhlardan foydalaniladi. Xususiy uy-joy uchun unga tegishli bo'lgan yer maydoni ko'rsatiladi. Migratsiya haqidagi ma'lumotlarning tahlili aholining davlatning qayeriga va qayeridan, qanday miqdorda ko'chishi yuz berayotganligini ko'rsatadi, bu esa o'z navbardagi koplal potal va boshgag tadblami refleshtirishda mutim hisoblanadi. Aholining kelajakda ma'lum vaqt oraligidan keyin bo'ladigan sonini turli xil usullar yordamida aniqlash mumkin. Masalan, agar aholining soni muayyan davr boshiga ma'lum bo'lsa va umumiy o'sish koeffitsiyenti

hisoblangan bo'lsa, u holda aholi sonining t yildan keyin bo'ladigan istiqbolini quyidagi formula bilan hisoblash mumkin. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi mamlakat aholisi bo'yicha so'nggi ma'lumotlar quyidagilar; Unga ko'ra, 2022 yilning 1 yanvar holatiga respublikaning doimiy aholisi 35 million 271 ming 276 kishini tashkil etmoqda.

1-rasm Doimiy aholi yashash soni 2020-2021 yillarda

Shundan shahar joylarda 17 million 9 ming kishi, qishloq joylarida esa 17 million 4 ming kishi istiqomat qilmoqda. O'zbekiston aholisining soni 35 mln nafardan oshdi. Davlat statistika qo'mitasi xabar berishicha, ularning 17,5 mln nafarini erkaklar, 17,4 mln nafarini ayollar tashkil etmoqda. Yarim yil ichida O'zbekistonning doimiy aholisi soni 301,3 ming kishiga yoki 0,9 foizga oshib, 34,86 mln nafarga yetdi. Tug'ilish va o'lim darajasi 2020 yilning birinchi yarmiga nisbatan qariyb 7 foizga o'sgan.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda aholi statistikasi haqida ma'lumotlar tibbiyot va ta'lim sohasida katta ahamiyatga ega bo'lib, ular tibbiy xizmatdan foydalanishda, ta'lim olishda qamrab olish bo'yicha talab va tenglikni hisoblashda yordam beradi. Statistika barcha sohalarda hisobga olish muhim. Tadqiqot olib boriladigan sohaga qarab, statistika bir nechta yo'nalishlarga ajratish mumkin: ijtimoiy, iqtisodiy, demografik, sanoat, tibbiy, savdogaga oid.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati :

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi: <https://stat.uz> > qo-mitayangiliklari. 2023-yil statistika ma'lumotlari.
2. N.M.Soatov, G.N.Tillaxo'jaeva. Statistika. Darslik. – T.: Adabiyot, 2016.
3. Umarov, S. R. (1993). Some boundary value problems for elliptic equations with a boundary operator of fractional order. In Doklady Akademii Nauk (Vol. 333, No. 6, pp. 708-710). Russian Academy of Sciences.
4. Umarov, S. R. (1992). On the well-posedness of boundary value problems for pseudodifferential equations with analytic symbols. In Doklady Akademii Nauk (Vol. 322, No. 6, pp. 1036-1039). Russian Academy of Sciences.
5. Умаров, С. (2017). Основные направления инновационного развития водного хозяйства и его поддержка. Экономика и инновационные технологии, (1), 43-50.
6. Rustamovich, U. S. (2017). Features of innovative water management in the modernization of economy. TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research (TAJMMR), 6(1), 45-53.
7. Bafoevich, U. B., Rasulovna, K. R. N., & Ziyodulloevna, K. S. (2021). REACTION OF 1, 1, 1-TRIFLUOROMETHYL-4-PHENYLBUTANEDIONE-2, 4 WITH BENZOIC ACID HYDRAZIDE. INFORMATION TECHNOLOGY IN INDUSTRY, 9(3), 939-944.
8. Rasulovna, K. R. (2023). Complex Nickel (Ii) Compounds Based on Acylhydrazones of Aroyltrifluoracetylmethanes. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 3(10), 3-5.
9. Kochkarova, R. R., & Turgunov, E. (2023). IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING CHEMISTRY LESSONS AT SCHOOL WITH THE HELP OF DIFFERENT GAMES. American Journal of Applied Science and Technology, 3(10), 15-19.
10. M.Z. Kuvatova, Sh.A.Turdiyeva, R.R. Kochkarova. (2023). USE OF VENN DIAGRAM AND NETWORK METHOD IN TEACHING THE TOPIC OF "IMPORTANT CLASSES OF INORGANIC COMPOUNDS" TEACHING METHODOLOGY IMPROVEMENT. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(10). Retrieved from <https://www.ijmrd.in/index.php/imjrd/article/view/223>
11. Кароматов, И. Д., & Гулямов, Х. Ж. (2017). Медицинские вопросы, освещенные в Библии. Биология и интегративная медицина, (4), 55-75.
12. Gulyamov, X. (2023). INTER-ETHNICITY IN THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY IN UZBEKISTAN HARMONY AND RELIGIOUS TOLERANCE. Interpretation and Researches, 1(12). извлечено от <http://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/1314>
13. Qaxxorovna, T. G. (2023). DON ISHLAB CHIQRUVCHI XALQARO TRENDLAR. XALQARO ANIQ FANLAR TAHLILI, 1(2), 19-23.
14. Jaloliddin G'ulomjon o'g, N., G'ulomjonovna, X. M., & Qaxxorovna, T. G. (2023). O'ZBEKISTONDA INNOVATSIYALARGA SARFLANGAN XARAJATLAR STATISTIKASI. Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения, 1(5), 78-80.
15. Xolmurod, S., Saidbek, A., & Qaxxorovna, T. G. (2023). SIRDARYO VILOYATI TASHQI SAVDO AYLANMASI KO'RSATKICHLARINI STATISTIK KUZATISH. Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения, 1(5), 54-56.